

ATZINUMS 01/2026

(saskaņā ar LESD 322. panta 1. punktu)

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Konkurētspējas fondu ("EKF"),

tai skaitā īpašo programmu pētniecības un inovācijas darbībām aizsardzības jomā, atceļ Regulas (ES) 2021/522, (ES) 2021/694, (ES) 2021/697, (ES) 2021/783 un groza Regulas (ES) 2021/696, (ES) 2023/588, (ES) [EAIP]

(SEC(2025) 555 final; SWD(2025) 555 final; SWD(2025) 556 final)

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

ES budžets
2028.–2034. gadam

Saturs

Punkts

01–12 | **Ievads**

01–12 | **Kāpēc mēs sniedzam šo atzinumu**

01–03 | Juridiskais pamats

04–12 | Konteksts

13–72 | **Galvenās atziņas**

17–23 | **ES pievienotā vērtība**

24–32 | **Izdevumu mērķu saskaņošana ar ES mēroga politikas prioritātēm**

33–38 | **Budžeta elastība**

39–61 | **Programmas un procedūru vienkāršošana**

39–44 | Vienotais noteikumu kopums un citi procedūras vienkāršoējumi

45–47 | Iepirkumi, tostarp pirmskomercializācijas iepirkumi

48–53 | Tiešā un netiešā pārvaldība (tostarp partnerības)

54–55 | Svarīgi projekti visas Eiropas interesēs

56–58 | Finansēšanas mehānismi

59–61 | Programmas komiteja

62–64 | **Snieguma satvars**

65–70 | **Atbilstība, pareiza finanšu pārvaldība, pārredzamība, atbildība un izdevumu izsekojamība**

71–72 | **Mūsu revīzijas pilnvaras**

73–82 | **Konkrēti komentāri**

Pielikumi

I pielikums. – Šajā atzinumā minēto ERP publikāciju saraksts

II pielikums. – Vispārīga informācija

III pielikums. – Ierosinātās EKF galvenās iezīmes

IV pielikums. – Esošās programmas, kuras ierosināts integrēt EKF

V pielikums. – Kopuzņēmumi, tostarp pielīdzināmās struktūras un izpildaģentūras ES 2021.–2027. gada budžeta periodā

Saīsinājumi

Glosārijs

Ievads

Kāpēc mēs sniedzam šo atzinumu

Juridiskais pamats

- 01** Šis atzinums ir sniegts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību ([LESD](#)) 322. panta 1. punktu, kas ir juridiskais pamats ES finanšu noteikumu pieņemšanai, tostarp noteikumiem, kas reglamentē ES budžeta izveidi un izpildi.
- 02** Priekšlikums par regulu, ar ko izveido Eiropas Konkurētspējas fondu (EKF) – [COM\(2025\) 555 final](#) – sākotnēji tika pieņemts Eiropas Komisijā 2025. gada 16. jūlijā. 2025. gada 1. augustā tika izdots [labojums](#). Padome 2025. gada 23. septembrī un Eiropas Parlaments 2025. gada 6. novembrī oficiāli vērsās pie Eiropas Revīzijas palātas (ERP), lai tā sniegtu komentārus par priekšlikumu.
- 03** Saskaņā ar mūsu institucionālo mandātu mēs sniedzam šo atzinumu, lai atbalstītu likumdošanas procesu, izsakot novērojumus par ierosinātā fonda struktūru, finanšu īstenošanu, kontroles vidi un potenciālajiem riskiem. [I pielikumā](#) ir uzskaitītas ERP publikācijas, uz kurām ir atsauces šajā atzinumā.

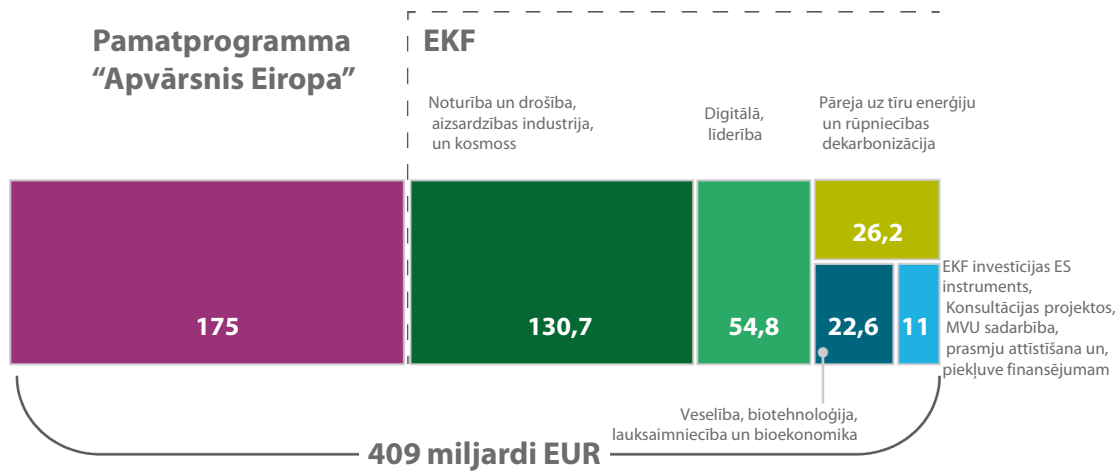
Konteksts

- 04** Konkurētspēja, inovācija un pētniecība ir Eiropas nākotnes labklājības pamats. Tas prasa ieguldījumus zinātnē, tehnoloģijās un rūpniecībā, lai veicinātu ilgtspējīgu izaugsmi, radītu augstas kvalitātes darbavietas un stiprinātu ES globālo pozīciju. Ierosinātā EKF regula ir daļa no Komisijas plašākas pieejas Eiropas ilgtermiņa konkurētspējas, tehnoloģiskās suverenitātes un noturības palielināšanai, reaģējot uz aktuālajām ģeopolitiskajām, aizsardzības, ekonomiskajām un ar klimatu saistītajām problēmām. Komisija uzskata, ka tās mērķis ir ieviest stratēģiskāku pieeju, konsolidējot vairākus esošos ES instrumentus un ieviešot elastīgu, uz krīzi reaģējošu satvaru, lai atbalstītu investīcijas tādās stratēģiskās nozarēs kā tīrās tehnoloģijas, “dziļās tehnoloģijas”, biotehnoloģijas un veselība, kosmos un aizsardzība, kritiski svarīgās izejvielas un neto nulles emisiju rūpniecība.
- 05** EKF ir svarīgs arī saistībā ar globālo valsts atbalsta iniciatīvu attīstību, kas ir izraisījusi aicinājumus palielināt ES finanšu autonomiju un paātrināt investīciju atbalstu. Ar šo priekšlikumu Komisijas mērķis ir arī vismaz daļēji īstenot ieteikumus, kas sniegti 2024. gada Draghi ziņojumā par Eiropas konkurētspējas nākotni un 2024. gada Letta ziņojumā par vienotā tirgus nākotni (COM(2025) 555 final paskaidrojuma raksta 1. punkts).
- 06** Šis priekšlikums ir cieši saistīts ar priekšlikumu par desmito pētniecības un tehnoloģiju attīstības pamatprogrammu (FP10) vai pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”. Kopā tie “nodrošinātu vienmērīgu pāreju no fundamentālajiem pētījumiem uz lietišķajiem pētījumiem, jaunuzņēmumiem un mazo un vidējo uzņēmumu izaugsmi” (paskaidrojuma raksts COM(2025) 543 final). Abas programmas, “Apvārsnis Eiropa” un EKF, var skaidri atbalstīt divējāda lietojuma pasākumus, un EKF priekšlikumā ir ierosināts iekļaut arī īpašu programmu aizsardzības pētniecības un inovācijas pasākumiem (sk. arī atzinumu 02/2026 par programmu “Apvārsnis Eiropa”, 10. punkts).
- 07** Kopumā EKF un programmai „Apvārsnis Eiropa” plānots piešķirt budžetu 409 miljardu EUR apmērā (362 miljardi EUR 2025 gada cenās). Tas veido aptuveni 21 % no kopējā ierosinātā 2028.–2034. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) budžeta 1984 miljardu EUR apmērā (1763 miljardi EUR 2025. gada cenās).

- 08** Kā izklāstīts paskaidrojuma rakstā, Komisija kopā ar EKF ierosina izveidot budžeta instrumentu, lai stiprinātu Eiropas konkurētspēju un noturību tajās tehnoloģijās un stratēģiskajās nozarēs, kas ir būtiskas ES konkurētspējai, no sadarbīgas pētniecības līdz paplašināšanai, inovācijai, rūpniecības un infrastruktūras izvēršanai un ražošanai, tostarp prasmēm, un lai atbalstītu projektus un uzņēmumus, tostarp MVU, jaunuzņēmumus, lielākus uzņēmumus, universitātes un pētniecības struktūras. EKF būtu jāizmanto arī kā sviras instruments, lai piesaistītu privātās, institucionālās un valsts investīcijas (sk. paskaidrojuma rakstu, 1. iedaļa). Priekšlikuma konteksts). *II pielikumā* ir iekļauta papildu informācija par ierosināto EKF programmu un tās juridisko pamatu.
- 09** Pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”, par kuru ERP sniedz atsevišķu atzinumu (sk. arī atzinumu 02/2026), tiks saglabāta kā atsevišķa programma EKF ietvaros ar savu regulējumu un ievērojami palielinātu budžetu aptuveni 175 miljardu EUR apmērā (155 miljardi EUR 2025. gada cenās) (*IV pielikums* un 1. *attēls*).
- 10** 14 citas programmas no pašreizējās DFS tiks sagrupētas četrās konkrētās “politikas sadaļās”, kas kopā veido vēl 231,4 miljardus EUR (207,5 miljardi EUR 2025. gada cenās) (1. pants, 3. panta 2. punkts un 4. pants):
- Tīra pāreja un rūpniecības dekarbonizācija, ar budžetu aptuveni 26,2 miljardu EUR apmērā (23,3 miljardi EUR 2025. gada cenās), jeb 11 % no kopējā budžeta, izņemot “Apvārsnis Eiropa”;
 - Veselība, biotehnoloģija, lauksaimniecība un bioekonomika, ar budžetu aptuveni 22,6 miljardu EUR apmērā (20 miljardi EUR 2025. gada cenās), jeb 9 % no kopējā budžeta;
 - Atbalsts digitālajai vadībai ar budžetu aptuveni 54,8 miljardu EUR apmērā (48,5 miljardi EUR 2025. gada cenās), kas ir 22 % no kopējā budžeta; un
 - Izturētspēja un drošība, aizsardzības rūpniecība un kosmos ar budžetu aptuveni 130,7 miljardi EUR (115,7 miljardi EUR 2025. gada cenās) jeb 53 % no kopējā budžeta.

Turklāt starpnozaru pasākumiem, kas īstenoti jo īpaši ar EKF InvestEU instrumentu, plānots piešķirt budžetu 11,0 miljardu EUR apmērā (9,7 miljardi EUR 2025. gada cenās), kas ir 5 % no kopējā budžeta.

1. attēls | EKF 2028.–2034. gada prioritārie piešķirumi (miljardos EUR pašreizējās cenās)

Avots: Eiropas Komisija, summas pašreizējās cenās.

- 11** Turklāt pašreizējais Inovāciju fonds joprojām ir atsevišķa programma EKF ietvaros un pievienos konkurētspējas mērķiem finansējumu aptuveni 41 miljarda EUR apmērā (35 miljardi EUR 2025. gada cenās).
- 12** Šos divus tiesību aktu priekšlikumus papildinātu viens akts, ar ko izveido kopuzņēmumus, jo gan EKF, gan pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" vajadzības gadījumā var īstenot ar kopuzņēmumu starpniecību, lai sasniegtu savus mērķus, savukārt "kopuzņēmumu skaitam vajadzētu būt pēc iespējas ierobežotam" (13. apsvērums).

Galvenās atziņas

- 13** Mūsuprāt, mēs esam identificējuši vairākus galvenos novērojumus saistībā ar ierosināto regulu. Turpmāk ir sniegts to kopsavilkums, kas sīkāk izklāstīts galveno vēstījumu turpmākajās apakšiedaļās.

1. izcēlums

Īss pārskats par galvenajiem vēstījumiem

- **ES pievienotā vērtība:** Investīcijām tādās ES līmeņa prioritātēs kā zaļā un digitālā pārkārtošanās, noturība un konkurētspēja ir stratēģiska nozīme, ko dalībvalstis nevar risināt vienas pašas. ES pievienoto vērtību nevar maksimāli palielināt un izmantot, lai atbalstītu budžeta plānošanu bez novērtējuma, definēšanas un konsekventas piemērošanas.
- **Izdevumu mērķu saskaņošana ar ES mēroga politikas prioritātēm:** EKF regulas projektā nav precizēti līdzekļi, ar kuriem sasniegt Eiropas pusgada mērķus, vai kā tiks iegūts pārskats par ES un valstu finansējuma plūsmām. Komisijai būtu jānorāda, kā priekšlikums risinās ES stratēģiskās atkarības jautājumus un ka ES finansējums konkurētspējas veicināšanai tiks balstīts uz šā atzinuma 15. punktā minētajiem principiem.
- **Budžeta elastība:** Priekšlikuma mērķis ir palielināt budžeta elastību, izmantojot dažādus līdzekļus, un tajā izklāstīts “Invest EU” instrumenta īstenošanas modelis, iesaistot dažādas ieinteresētās personas. Komisijai būtu jāprecizē VRPP resursi EKF un ar tiem saistītā valsts atbalsta ietekme, jānosaka pārvaldības maksas pamatoti zemā līmenī un jānosaka minimālās prasības attiecībā uz atjaunojamo jaudu.

- **Programmas un procedūru vienkāršošana:** Mēs atzinīgi vērtējam vienoto noteikumu kopumu, saskaņotus maksājumus, vienotu datu apmaiņu un plašākus vienkāršošanas pasākumus, bet lūdzam sniegt skaidrojumus par tādiem galvenajiem elementiem kā “konkurētspējas zīmogs” un norādījumiem par iepirkumu riskiem. Mēs atzinīgi vērtējam arī IPCEI papildinājumus, bet vēlamies saņemt garantijas par vienlīdzīgu attieksmi un ierobežotu tirgus kropļojumu, kā arī aicinām pārskatīt, vai finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām, ir piemērots lielākajai daļai pētniecības un inovāciju izdevumu.
- **Snieguma satvars:** EKF priekšlikumā nav iekļautas saistības par EKF programmas īstenošanas ziņojumu un ex-post novērtējumu, kas noteiktas darbības ietvarā budžetam laikposmam pēc 2027. gada, uz ko attiecas gaidāmais ERP atzinums.
- **Atbilstība, pārredzamība, atbildība un izlietoto līdzekļu izsekojamība:** Paredzams, ka EKF izmantos plašākas piegādes un finansēšanas sistēmas un vairāk paļausies uz inovatīvām pieejām, piemēram, pirmskomercializācijas iepirkumiem vai FNLTC, kas rada jaunus atbilstības riskus. Komisijai ir jānodrošina atbilstība, pārredzamība, pārskatatbildība un izlietoto līdzekļu izsekojamība.
- **ERP revīzijas tiesības:** Tā kā EKF budžetu pārvaldīs Komisija vai nu tieši (tostarp ar izpildinstitūciju starpniecību), vai netieši (ar kopuzņēmumu starpniecību), ERP būs pilnīgas revīzijas tiesības attiecībā uz visiem pētniecības un inovāciju finansēšanas veidiem.

- 14** Saskaņā ar Komisijas viedokli, EKF būs cieši saistīts ar programmu “Apvārsnis Eiropa”. Abi mehānismi kopā nodrošinās netraucētas finansēšanas iespējas pētniecībai un inovācijai dažādos posmos, no sākotnējās idejas līdz ienākšanai tirgū (sk. paskaidrojuma rakstu, 1. iedaļa: “Priekšlikuma konteksts” un 53. apsvērums. EKF var finansēt arī pētniecības pasākumus saskaņā ar īpašu aizsardzības pētniecības programmu, kas iekļauta politikas jomā “Noturība un drošība, aizsardzības rūpniecība un kosmoss”.
- 15** Komisija uzskata, ka divi atsevišķi fondi (EKF un “Apvārsnis Eiropa”) ļaus noteikt skaidrākas pilnvaras: katrs instruments pievērsīsies atšķirīgiem mērķiem, nodrošinot pielāgotu finansējumu un elastību. Tomēr šī sadalīšana rada arī fragmentācijas risku, iniciatīvu pārklāšanos un nevajadzīgu administratīvo sarežģītību. Tas, iespējams, varētu vājināt koordināciju un sinerģiju starp pētniecības, inovācijas un rūpniecības politiku ES sistēmā. Komisijai būtu sīkāk jāprecizē iemesli, kāpēc tā iesniedz divus atsevišķus priekšlikumus.
- 16** *III pielikumā* sniegts pārskats par galvenajām iezīmēm, ko Komisija ierosinājusi attiecībā uz EKF, lai programmu īstenošanu padarītu vienkāršāku un elastīgāku. Šajā posmā ir grūti novērtēt, vai visi ierosinātie pasākumi ir reāli īstenojami, jo trūkst sīkākas informācijas par ierosinātajiem jaunajiem noteikumiem un īstenošanas vadlīnijām. Kopumā un kā jau

minēts mūsu [2018. gada informatīvajā dokumentā](#), kas sagatavots pirms 2021.–2027. gada DFS, mēs uzskatām, ka publiskās debatēs un lēmumu pieņemšanā par nākamo DFS būtu izmantota saskaņota un konsekventi piemērota ES pievienotās vērtības definīcija. Pievienotās vērtības definīcijas trūkums joprojām ir problēma, un tāpēc mēs atkārtoti uzsvēram šo punktu pašreizējā priekšlikumā.

ES pievienotā vērtība

- 17** ES pievienotās vērtības jēdziens ir minēts kā pamatprincips priekšlikuma paskaidrojuma rakstā, likumdošanas finanšu un digitālajā paziņojumā. Tas galvenokārt definēts kā ES spēja sasniegt rezultātus, ko dalībvalstis nevar sasniegt atsevišķi, izmantojot lielāku mērogu, pārrobežu sadarbību un stratēģisko orientāciju.
- 18** Saskaņā ar Komisijas viedokli ierosinātā EKF maksimāli palielinātu ES pievienoto vērtību, apvienojot resursus, piesaistot privātos ieguldījumus un atbalstot projektus no pētniecības līdz ieviešanai (priekšlikuma 1.6. iedaļa, paskaidrojuma raksta 2. punkts, 58. apsvērums un 49. pants).
- 19** Saskaņā ar priekšlikumu EKF tiks strukturēts ap četriem politikas virzieniem (3. pants), no kuriem trīs ir saistīti ar pārrobežu izaicinājumiem: zaļā un digitālā pāreja, noturība un konkurētspēja. Turklāt mērķis ir investīcijas ES līmeņa prioritātēs un ES stratēģiski svarīgās jomās (2. apsvērums), kuras dalībvalstis nevar sekmīgi risināt vienas pašas (6. apsvērums). Priekšlikumā ir paredzēts arī EKF orientēties uz ES mēroga sabiedriskajiem labumiem (58. apsvērums, 3. un 19. pants): investīcijām un spējām, kas rada ieguvumus ES līmenī, pārsniedzot to, ko jebkura atsevišķa dalībvalsts varētu sasniegt viena pati. Priekšlikumā ir minēti arī tādi principi kā proporcionalitāte un subsidiaritāte, nosakot, ka ES līmeņa pasākumi ir paredzēti, lai izmantotu apjomradītus ietaupījumus, nodrošinātu pārrobežu sadarbību un novērstu sadrumstalotu valstu pieeju.
- 20** Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisijas priekšlikumā pieņemts, ka EKF programma pēc savas būtības veicinās ES pievienotās vērtības sasniegšanu. Attiecīgi ES pievienotā vērtība nav iekļauta kā oficiāls atlases vai piešķiršanas kritērijs EKF finansētiem pasākumiem.
- 21** [Atzinumā 03/2025](#) mēs norādījām, ka, lai ES pievienotās vērtības jēdziens būtu pilnībā efektīvs, visām ES iestādēm tas būtu jāsaprot vienādi un jāformulē atbilstīgā politiskā deklarācijā vai ES tiesību aktos. ES pievienoto vērtību var efektīvi izmērīt tikai tad, ja tā ir skaidri definēta un piemērota konsekventi. Komisija 2025. gada februārī paziņojumā “Ceļā uz nākamo DFS” norādīja, ka nākamajā ES budžetā galvenā uzmanība būtu jāpievērš kopīgām problēmām, kurās izdevumi Eiropas līmenī rada vislielāko ES pievienoto vērtību.

Tomēr mēs atzīmējam, ka ne pašreizējā ES tiesiskajā regulējumā, ne Komisijas priekšlikumos nākamajai DFS nav sniegta ES pievienotās vērtības jēdziena definīcija.

- 22** Mēs arī atgādinām, ka [apskatā Nr. 03/2025](#) mēs atzīmējam, ka Komisija vēl nav veikusi novērtējumu par pašreizējo 2021.–2027. gada programmu [ES pievienoto vērtību](#) (tostarp tām, kuras ir plānots iekļaut ierosinātajā EKF). Turklāt, lai gan EKF galvenais mērķis ir izmantot privātos un valsts līdzekļus, priekšlikumā nav sniegta sīkāka informācija par finansējuma līmeni, kas tiks piesaistīts šādā veidā, un to, kā tas tiks darīts.
- 23** Kopumā un kā jau minēts mūsu [2018. gada informatīvajā dokumentā](#), kas sagatavots pirms 2021.–2027. gada DFS, mēs uzskatām, ka publiskās debatēs un lēmumu pieņemšanā par nākamo DFS būtu izmantota saskaņota un konsekventi piemērota ES pievienotās vērtības definīcija. Mēs atkārtoti izsakām šīs bažas, ņemot vērā sarunas un pieņemtos priekšlikumus par daudzgadu finanšu shēmu pēc 2027. gada.

Izdevumu mērķu saskaņošana ar ES mēroga politikas prioritātēm

- 24** Priekšlikumā paredzēts, ka EKF izdevumi tiks saskaņoti ar ES mēroga mērķiem, vienlaikus ņemot vērā valstu un reģionālās īpatnības un ievērojot pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes prasības. Jo īpaši EKF tiks izmantots, lai finansētu pasākumus, kas risina atkārtotas strukturālas problēmas, piemēram, inovācijas plaisu, dekarbonizāciju un digitalizāciju, uz kurām bieži atsaucas Eiropas pusgadā (3., 8., 22., 34. un 47. apsvērums, 7. pants un paskaidrojuma raksta 1. un 2. punkts).
- 25** Tomēr mēs atzīmējam, ka priekšlikumā nav skaidras atsauces uz Eiropas pusgada procesu, kas ir ES galvenais satvars ekonomikas un sociālās politikas koordinēšanai un uzraudzībai. Lai gan strukturālās reformas tiek risinātas netieši, izmantojot politikas logus, jo īpaši sadaļā “Tīra pārkārtošanās un noturība”, priekšlikumā nav paskaidrots, kā nodrošināt saskaņotību ar Eiropas pusgadu kā svarīgu koordinācijas mehānismu ES līmenī.
- 26** Turklāt mūsu [Īpašajā ziņojumā 07/2021](#) mēs vēršām uzmanību uz to, ka vairāku galveno pasākumu, kas atbalsta ES kosmosa pakalpojumu izmantošanu, mērķi un ietekme nebija skaidri definēti un ka Komisija bija tikai daļēji izmantojusi iespējas veicināt šos pakalpojumus ES tiesību aktos vai standartos. Mēs uzskatām šo tiesību akta priekšlikumu par iespēju novērst šīs nepilnības.
- 27** Turklāt vairākās mūsu revīzijās ir uzsvērtā ES atkarība un neaizsargātība galvenajās nozarēs (sk., piemēram, [Īpašais ziņojums 03/2022](#), [Īpašais ziņojums 15/2023](#), [Īpašais ziņojums 11/2024](#) un [Īpašais ziņojums 12/2025](#)). Tāpēc uzskatām, ka Komisijai būtu jāpaskaidro, kā

priekšlikums palīdzēs pārvarēt ES stratēģisko atkarību (saskaņā ar priekšlikuma 28. un 30. apsvērumu).

- 28** Mēs arī atzīmējam, ka Komisijas priekšlikumā ir paredzēts izveidot vienotu politikas logu “Izturētspēja un drošība, aizsardzības rūpniecība un kosmoss” (1. panta 2. punkta d) apakšpunkts). Budžeta ziņā tas ir lielākais EKF politikas logs, kas veido vairāk nekā pusi (53 %) no ierosinātā finansējuma (sk. [10.](#) punktu). Tajā ir apvienotas četras ES programmas, kas veicina ES konkurētspēju aizsardzības jomā, proti, Eiropas Aizsardzības fonds, Munīcijas ražošanas atbalsta akts, Eiropas aizsardzības industrijas stiprināšanas instruments, izmantojot kopīgu iepirkumu, un Eiropas Aizsardzības industrijas programma (EAIP). Šī struktūra ir atspoguļota arī pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” priekšlikuma II pīlārā (sk. arī Atzinumu 02/2026 par pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, 44. punkts).
- 29** Savā [atzinumā 02/2024](#) mēs norādījām, ka ES finansējums militārās mobilitātes un aizsardzības spēju atbalstam nav samērīgs ar izvirzītajiem mērķiem; mēs aicinājām Komisiju apsvērt iespēju papildināt Eiropas aizsardzības rūpniecības stratēģiju ar ilgtermiņa finansēšanas stratēģiju EAIP ietvaros kā daļu no nākamajiem daudzgadu finanšu plāniem. EKF priekšlikums ir solis šo problēmu risināšanas virzienā. Tomēr, lai gan mēs atzīstam, ka kosmosa tehnoloģijas ir kritiski svarīgas aizsardzības un divējāda lietojuma tehnoloģijām, mēs uzskatām, ka Komisijai šajā politikas sadaļā būtu jāsniedz vismaz indikatīvs sadalījums pa apakšpolitikām un apakškomponentiem.
- 30** Kopumā un līdzīgi tam, ko jau norādījām [Īpašajā ziņojumā 18/2025](#), mēs uzskatām, ka Komisijas priekšlikums nenodrošina pienācīgu pamatu to vajadzību un risku analīzei, kas būtu jārisina ar ES budžetu (kas veido mazāk nekā 1 % no ES IKP un tāpēc var segt tikai nelielu daļu no kopējām investīciju vajadzībām dalībvalstīs). Turklāt vairākās mūsu revīzijās tika konstatēti trūkumi ES un valstu finansējuma plūsmu koordinācijā, kā minēts arī priekšlikuma 87. apsvērumā (sk., piemēram, [Īpašais ziņojums 15/2022](#), [Īpašais ziņojums 12/2025](#), [Īpašais ziņojums 11/2024](#), [Īpašais ziņojums 15/2023](#), [Īpašais ziņojums 23/2022](#) un [apskats 05/2025](#)). Joprojām nav skaidrs, kā Komisija iegūs pilnīgu un konsolidētu pārskatu par dažādažām ES un valstu finansējuma plūsmām, jo īpaši tām, kas atbalsta EKF finansētās nozares. Tāpēc ir grūtāk pienācīgi mērķorientēt EKF, kā arī citus ES instrumentus un nodrošināt papildināmību un izvairīties no pārklāšanās ar valstu finansēšanas instrumentiem. Šajā sakarā mēs atzīmējam, ka daži ieguldījumi, piemēram, militārā mobilitāte, ir tiesīgi saņemt finansējumu arī saskaņā ar citiem ES instrumentiem, tostarp nesen ierosināto Eiropas infrastruktūras tīklu instrumentu vai Regulu par valsts un reģionālajiem partnerības plāniem (VRPP).
- 31** Rūpniecības politikas un konkurētspējas jomā mūsu revīzijās konstatēts, ka esošā prakse bieži vien noved pie patvaļīgi noteiktiem ES mērķiem, kuri bieži netiek sasniegti, un ka to sasniegšanai piešķirtais ES finansējums veido tikai nelielu daļu no kopējām vajadzībām (sk.,

piemēram, Īpašais ziņojums 03/2022 un Īpašais ziņojums 12/2025). Šajā kontekstā mēs atzīmējam, ka Komisija plāno izmantot Konkurētspējas koordinācijas instrumentu, lai nodrošinātu sinerģiju ar valsts un reģionālā līmenī iepriekš piešķirto finansējumu, galvenokārt saskaņā ar VRPP (sk. 2. izcēlumu). Tomēr mēs uzskatām, ka Komisijai būtu sīkāk jāprecizē koordinācijas mehānismi, piemēram, regulārs strukturēts dialogs ar dalībvalstīm, kopēju prioritāšu noteikšana un informācijas apmaiņas prasības (sk. arī 25. punktu).

2. izcēlums

Konkurētspējas koordinācijas rīks

Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja paziņojumu “ES konkurētspējas kompass”, kura mērķis ir kalpot par stratēģisku satvaru tās politikas un likumdošanas programmas virzīšanai nākamajā piecu gadu periodā. Tā arī paziņoja par nodomu ierosināt jaunu Konkurētspējas koordinācijas instrumentu, kas paredzēts, lai veicinātu kopīgu rīcību ar dalībvalstīm saistībā ar kopīgām konkurētspējas prioritātēm stratēģiski svarīgās jomās un projektos, kas ir visas Eiropas interesēs.

- 32** Visbeidzot, mēs uzskatām, ka ir būtiski, lai ierosinātajā EKF regulā būtu skaidrāk noteikts, ka ES finansējums konkurētspējai balstīsies uz šādiem principiem: ierosināto pasākumu izcilība vai kvalitāte, to paredzamā ietekme (piemēram, sociālo ieguvumu potenciāls un ierosināto darbību mērogs un ilgtspēja) un apsvērumi, kas saistīti ar to īstenošanu. EKF gadījumā tam jāaptver gan iespējamības, gan mērogojamības aspekti (piemēram, projekta darba plāns, iesaistītie dalībnieki, ierosinātās pieejas efektivitāte vai rūpnieciskās ražošanas potenciāls).

Budžeta elastība

- 33** Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu EKF mērķis būs palielināt budžeta elastīgumu, apvienojot resursus fonda četrās politikas jomās, paātrinot procedūras, vienkāršojot piekļuvi un pārvaldības struktūras un balstoties uz vienotu noteikumu kopumu (82. apsvērums un 2. iedaļa).
- 34** Ierosinātā EKF ļaus apvienot ilgtermiņa stabilitāti ar iespēju ātri pārdalīt līdzekļus starp politikas jomām (4. un 41. apsvērums, paskaidrojuma raksta 1. un 3. punkts). Šajā sakarā mēs atzīmējam, ka dalībvalstīm, ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām, trešām valstīm, starptautiskām organizācijām, starptautiskām finanšu iestādēm un/vai citām trešām personām ir iespēja “darīt EKF pieejamas papildu finanšu vai nefinanšu iemaksas.” Šajā kontekstā īpaša uzmanība tiek pievērsta VRPP resursiem, ko varētu izmantot, lai atbalstītu izcilus, bet citādi nefinansētus projektus, veicinātu nepietiekami pārstāvēto dalībvalstu vai

reģionu līdzdalību un samazinātu administratīvo slogu, izmantojot centralizētu atlasu (5. pants). Tomēr joprojām nav skaidrs, kā tas darbosies, radot pārklāšanās, dubultas finansēšanas un dubultas ziņošanas risku, kas būtu jāmazina, izmantojot skaidrus uzraudzības un ziņošanas noteikumus.

- 35** Turklāt, atšķirībā no pašreizējā perioda ([. Kopējā nodrošinājuma regula](#), 26. pants), nav ierosināts noteikt pārvedumu maksimālo apjomu. Parasti fondi, kurus tieši pārvalda Komisija, kā tas ir ierosināts attiecībā uz EKF, ir atbrīvoti no ES valsts atbalsta noteikumiem. Tomēr, ja dalībvalstu pārskaitītie līdzekļi joprojām ir paredzēti pasākumiem tajā pašā valstī, rodas jautājums, cik lielā mērā valsts atbalsta noteikumi ir jāpiemēro pārskaitītajām summām un, ja tā, vai varētu izmantot vienkāršotas procedūras. Mēs uzskatām, ka Komisijai būtu jāprecizē šie jautājumi.
- 36** Visbeidzot, priekšlikumā ir noteikts, ka EKF InvestEU instrumentam būtu jānodrošina budžeta garantija un finanšu instrumenti, lai mobilizētu papildu investīcijas visā Savienībā nolūkā atbalstīt Eiropas konkurētspēju stratēģisko tehnoloģiju, pakalpojumu un nozaru jomā. Priekšlikumā ir izklāstīts arī plašs un elastīgs “InvestEU” instrumenta īstenošanas modelis, kurā iesaistīta īstenošanas partneru kopiena, tostarp EIB grupa, starptautiskās finanšu iestādes, valstu attīstības bankas un iestādes, kā arī — izņēmuma gadījumos — iestādes, uz kurām attiecas dalībvalsts privāttiesības vai ES tiesības (25. pants). Šajā sakarā mēs atgādinām, ka Komisijai būtu jānodrošina, ka pārvaldības maksas tiek noteiktas saprātīgi zemā līmenī (sk. arī. punktu [52](#)).
- 37** Saskaņā ar priekšlikuma 5. pantu atgūtie līdzekļi no EKF un iepriekšējiem finanšu instrumentiem un budžeta garantijām tiks izmantoti kā ārējie mērķtiecīgi ieņēmumi, lai sasniegtu EKF mērķus. Tomēr vairākās mūsu revīzijās (piemēram, Īpašajā ziņojumā 03/2019, [Īpašajā ziņojumā 06/2021](#), Īpašajā ziņojumā 05/2023 un [Īpašajā ziņojumā 24/2025](#)) esam uzsvēruši, ka finanšu instrumenti netiek izmantoti pilnā apmērā (citiem vārdiem sakot, to reižu skaits, kad pieejamais finansējums tiek izmantots aizdevumiem, garantijām un pašu kapitāla daļām programmas īstenošanas laikā, ir mazāks, nekā tas varētu būt). Mēs uzskatām, ka Komisijai ir nepieciešams sniegt sīkāku skaidrojumu par šo aspektu.

- 38** Saskaņā ar priekšlikuma 21. pantu EKF “InvestEU” instruments tiks īstenots, izmantojot minimālo summu, ko var palielināt ar iemaksām no EKF politikas jomu darba programmām un citām ES programmām. Tāpēc iemaksas budžeta garantiju nodrošināšanai un finanšu instrumentu finansēšanai nav iepriekš noteiktas. Mēs arī uzskatām, ka priekšlikumā trūkst skaidrības par to, kā tiks piešķirta budžeta garantijas vai finanšu instrumenta summa, jo īpaši, ja atbalsts tiek apvienots ar neatmaksājamu atbalstu finansējuma apvienošanas darbībā vai ja tas tiek uzticēts struktūrām, uz kurām attiecas privāttiesības. Atšķirībā no iepriekšējām budžeta garantiju programmām, ierosinātā programma neparedz nekādu mērķa multiplikatora efektu, lai novērtētu mobilizēto investīciju apjomu. Tas var apgrūtināt instrumenta ietekmes efektīvu uzraudzību un novērtēšanu. [Īpašajā ziņojumā 07/2025](#) mēs ieteicām Komisijai ziņot par investīcijām, kas mobilizētas, pamatojoties uz ES atbalstītu finansējumu, kas parakstīts un izmaksāts galasaņēmējiem.

Programmas un procedūru vienkāršošana

Vienotais noteikumu kopums un citi procedūras vienkāršojoši

- 39** Ierosinātajā EKF regulā tiktu noteikti vienoti noteikumi gan “Apvārsnis Eiropa”, gan EKF, kā arī standartizēti maksājumu nosacījumi dotācijām un finanšu instrumentiem (garantijas, aizdevumi vai kapitāla daļas) un vienots piekļuves punkts dalībniekiem, tādējādi atvieglot piekļuvi ES finansējumam (6. pants). Tas atbilst aicinājumiem pēc vienkāršošanas un sinerģijas un palīdz novērst trūkumus, ko konstatējām iepriekšējos ziņojumos, piemēram, [Īpašajā ziņojumā 07/2024](#), un mēs to atzinīgi vērtējam. Tomēr mēs uzsvērtu, ka efektīvai vienkāršošanai ir nepieciešams vairāk nekā tikai kopīgi noteikumi; tā nozīmē arī saskaņot vai standartizēt un stabilas procedūras un izmantot kopīgas IT sistēmas. Turklāt praksē var būt sarežģīti piemērot vienotu noteikumu kopumu tik plašai un daudzveidīgai izdevumu jomai, kādu aptver EKF.
- 40** Mēs atzinīgi vērtējam arī Komisijas priekšlikumu par EKF rīkkopu, kas aizstāj sadrumstalotus finansēšanas vadības instrumentus, no kuriem daži iepriekš nebija iekļauti budžetā vai darbojās saskaņā ar atsevišķiem noteikumiem, un integrē instrumentus, kas iepriekš bija izklaidēti (dotācijas, garantijas, pašu kapitāls, apvienošana), vienotā budžeta struktūrā (II nodaļa). Šī integrācija samazinātu atkarību no *ad hoc* ārpusbudžeta iniciatīvām un būtu potenciāls solis vienkāršošanas virzienā. Tomēr vēl ir jāvēro, vai šie pasākumi nodrošina paredzēto efektivitāti.

- 41** Tiek ierosināts izveidot “konkurētspējas zīmogu”. Zīmogs identificēs projektus, kas varētu gūt labumu no apvienota finansējuma (paskaidrojuma raksts, 47. apsvēruma un 8. pants) un vienkāršota pieteikšanās procesa, palielinot skaidrību projektu virzītājiem, kas piekļūst finansējumam. Tomēr Komisijai būtu jāsniedz papildu skaidrojumi par to, kā šie mehānismi darbotos praksē un kā šajā priekšlikumā ir ņemta vērā pieredze, kas gūta no līdzīgām iniciatīvām (piemēram, “Suverenitātes zīmogs (STEP zīmogs)” vai “izcilības zīmogs”). Šajā kontekstā mēs vēršam īpašu uzmanību uz nepieciešamību saskaņot valsts atbalsta noteikumus (sk., piemēram, mūsu [īpašo ziņojumu 23/2022](#) un [atzinumu 02/2025](#)).
- 42** Turklāt Komisijai būtu jāprecizē, vai “konkurētspējas zīmols” ir paredzēts, lai palīdzētu projektiem, kurus jau finansē EKF, iegūt papildu finansējumu (no citiem ES vai valsts avotiem), vai arī tā mērķis ir nodrošināt alternatīvu finansējumu projektiem, kam piešķirts zīmols, bet kuri netiek finansēti EKF budžeta ierobežojumu dēļ. Šajā sakarā mēs arī atzīmējam, ka Komisija ierosina tikai pēdējo variantu programmai “Apvārsnis Eiropa” (sk. ierosinātās regulas par programmu “Apvārsnis Eiropa” 8.3. pantu). Līdzīgs skaidrojums trūkst ierosinātajā EKF regulā.
- 43** Kā norādīts arī vairākos mūsu ziņojumos, mēs uzskatām, ka ir nepieciešams vienkāršot un atvieglot piekļuvi ES finansējumam. Ierosinātās regulas 6. pantā noteikts, ka visi politikas mērķi, tostarp tīras tehnoloģijas un rūpniecības politika, varētu gūt labumu no kombinēta un kumulatīva finansējuma un vienkāršākas piekļuves, izmantojot mazāku skaitu integrētu instrumentu saskaņā ar EKF. Tas ir pozitīvs solis finansējuma sadrumstalotības mazināšanā, un mēs atzinīgi vērtējam arī priekšlikumu izveidot vienotu vārteju, lai atvieglotu piekļuvi, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un jaunuzņēmumiem.
- 44** Visbeidzot, lai vienkāršotu piešķiršanas procedūras, Komisija ierosina pamatotos gadījumos piemērot Finanšu regulā noteiktās minimālās prasības (12. panta 4. punkts). Tas atšķiras no tradicionālās pieejas šajā ES budžeta jomā. Saskaņā ar tradicionālo pieeju tiek rīkoti atklāti, konkurētspējīgi uzaicinājumi, izmantojot skaidri definētus kritērijus, sniedzot plašas norādes par to, kā veikt priekšlikumu novērtēšanu; priekšlikumus novērtē neatkarīgi ārējie eksperti, pieteikumus klasificē saskaņā ar ekspertu novērtējumu, un finansējumu saņem priekšlikumi ar visaugstāko novērtējumu. Ierosinātās regulas 12. panta 5. punkts ļautu piešķirt finansējumu bez uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus; 12. panta 9. punktā ir noteikts, ka vērtēšanas komiteju sastāvā nedrīkst būt tikai neatkarīgi ārējie eksperti. Saskaņā ar Regulas (ES) 2016/2013 12. panta 5. punktu Regulas (ES) 2016/2013 12. panta 1. punktu Regulas (ES) 2016/2013 12. panta 5. punktu Regulas (ES) 2016/2014 12. panta 2. punktu Regulas (ES) 2016/2014 12. panta 2. punktu Regulas (ES) 2016/2014 12. panta 2. punktu Tas palielina Komisijas un tās īstenošanas iestāžu rīcības brīvību projektu atlasē. Komisijai būtu jāprecizē konkrētie apstākļi, kādos šīs pieejas tiktu piemērotas, un

aizsardzības pasākumi, ko tā šādos gadījumos ieviestu, lai nodrošinātu pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošanu.

Iepirkumi, tostarp pirmskomercializācijas iepirkumi

- 45** Komisija ierosina vienkāršot iepirkuma procedūras inovatīviem risinājumiem, lai racionalizētu un paātrinātu to īstenošanu konkurētspējas jomā (15. un 20. pants). Tomēr publiskā iepirkuma noteikumi, kas piemērojami atbalsta saņēmējiem, ir noteikti valsts līmenī, pamatojoties uz ES direktīvām; attiecībā uz iepirkumu, ko veic ES struktūras, tie ir izklāstīti Finanšu regulā. Tāpēc tie nav specifiski atsevišķiem fondiem, piemēram, EKF. Šajā sakarā Komisijai būtu jāprecizē to vadlīniju darbības joma, kuras tā plāno izdot ES fondu saņēmējiem.
- 46** Pētniecībā un inovācijā īpašu lomu spēlē iepirkums pirmskomercializācijas posmā (definēts 2. pantā). Tas bieži ietver “pirmo šāda veida” risinājumu iegādi. Var piemērot arī īpašus nosacījumus, tai skaitā attiecībā uz iepirkto pakalpojumu, preču vai būvdarbu izpildes vietu (10. pants) un rezultātu īpašumtiesībām un piekļuvi tiem. Gan priekšlikumā par programmu “Apvārsnis Eiropa”, gan priekšlikumā par EKF ir īpaši minēti iepirkumi, jo īpaši pirmskomercializācijas iepirkumi, kā instruments, ko var izmantot saņēmēji, Komisija un citas īstenošanas iestādes. Priekšlikumā paredzēts, ka darba programmās un uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus dokumentos tiks izklāstīta sīkāka informācija par budžeta tehnisko īstenošanu visās EKF atbalstītajās politikas jomās, tostarp konkrēti attiecināmības un piešķiršanas kritēriji atkarībā no instrumenta gan attiecībā uz dotācijām, gan iepirkumu (50. apsvēruma). Attiecībā uz drošības nozares politiku priekšlikuma 81. pants nosaka, ka galīgā produkta īpašumtiesības pieder ES, bet 54. un 70. pants nosaka noteikumus par aizsardzības un kosmosa aktīviem. Tomēr tas neattiecas uz citām jomām, uz kurām attiecas EKF.
- 47** Visbeidzot, lai gan publiskais iepirkums pirmskomercializācijas posmā sniedz priekšrocības attiecībā uz agrīnu piekļuvi inovatīviem risinājumiem un tehnoloģijām, tas ir saistīts arī ar īpašiem riskiem. To pamatā galvenokārt ir šāda iepirkuma nenoteiktība un daudzposmu raksturs, kas apgrūtina ieguldītās naudas vērtības un pārskatatbildības nodrošināšanu. Tāpēc ir nepieciešami īpaši Komisijas norādījumi, lai nodrošinātu, ka iegādātās preces un pakalpojumi atbilst ES politikas prioritātēm un identificētajām vajadzībām, ka iepirkuma process ir pārredzams, konkurētspējīgs un brīvs no interešu konfliktiem, ka intelektuālā īpašuma tiesības tiek pienācīgi pārvaldītas, ka ir pietiekami daudz pierādījumu, lai atbalstītu vēlāku ieviešanu tirgū, un ka izstrādātie risinājumi tiek pienācīgi ieviesti.

Tiešā un netiešā pārvaldība (tostarp partnerības)

- 48** EKF programma tiktu īstenota tiešā vai netiešā pārvaldībā (sk. tiesību akta finanšu un digitālā pārskata 2. iedaļu "Pārvaldības pasākumi" un priekšlikuma 12. panta 2. punktu). Tas attiecas arī uz programmu "Apvārsnis Eiropa".
- 49** EKF tiks īstenots, izmantojot darba programmas, kurās ietilps sadarbības pētniecības un inovāciju pasākumi un tiem paredzētais budžets, kas iekļauts programmu īpašā sadaļā (15. panta 2. punkts). Tiks izstrādātas kopīgas darba programmas sadarbības pētniecības un inovāciju pasākumiem, apvienojot finansējumu no EKF un programmas "Apvārsnis Eiropa". Tomēr priekšlikumā nav norādīts, vai piešķiršanas kritēriji EKF finansējuma piešķiršanai tiks noteikti darba programmās vai īpašos uzaicinājumos. Mēs aicinām Komisiju sniegt skaidrojumu par šo jautājumu.
- 50** Daļa no EKF, kas atrodas tiešā pārvaldībā, tiks īstenota ar izpildaģentūru starpniecību, kuras izveidotas saskaņā ar [Padomes Regulu \(EK\) Nr. 58/2003](#) (priekšlikuma 6. pants un satvara 1.7. punkts). Tā kā ierosināto programmu struktūra ievērojami atšķiras no pašreizējās situācijas, mēs atzīmējam, ka var būt nepieciešams pārskatīt izpildinstitūciju skaitu un pašreizējo struktūru, lai pienācīgi atbalstītu jaunas finansējuma prioritātes, kas noteiktas EKF un programmā „Apvārsnis Eiropa” ([V pielikums](#)). Šajā kontekstā varētu arī izvērtēt, vai Komisijas struktūrvienības juridiskā forma varētu nodrošināt atbilstošāku un efektīvāku administratīvo struktūru, lai atbalstītu EKF/programmas "Apvārsnis Eiropa" budžeta īstenošanu, jo īpaši gadījumos, kad iesaistītas vairākas Komisijas struktūrvienības.
- 51** Attiecībā uz netiešo pārvaldību regulas projektā ierosināts, ka daļu no EKF var īstenot Eiropas partnerības (13. un 53. apsvērums un 12. panta 11. punkts). Tās ir kopīgas iniciatīvas, kurās ES un publiskā vai privātā sektora partneri, vai abi kopā atbalsta pasākumu programmu, daloties izmaksās un kopīgi to īstenojot. Kopuzņēmumi ir partnerību veids, kas izveidots saskaņā ar LESD 187. pantu; tie apvieno publiskā un privātā sektora partnerus, lai veicinātu pētniecību un inovāciju ([V pielikums](#)). Šajā saistībā mēs atzinīgi vērtējam ierosinātās izmaiņas salīdzinājumā ar pašreizējo "Apvārsnis Eiropa" regulu, lai citiem partneriem noteiktu juridisku prasību sniegt finansiālu ieguldījumu, kas atbilst vismaz ES finansiālajam ieguldījumam, un pārtrauktu iespēju sniegt ieguldījumus natūrā (sk. arī priekšlikuma "Apvārsnis Eiropa" 11. pantu). Šajā sakarā mēs atsaucamies uz mūsu komentāriem par kopuzņēmumiem, jo īpaši to administratīvajām izmaksām un organizatorisko struktūru, kas izklāstīti mūsu atzinumā 02/2026 par priekšlikumu par programmu "Apvārsnis Eiropa".
- 52** Komisija arī ierosina, ka EKF izmantotu uzticētas iestādes, piemēram, Eiropas Investīciju banku (EIB), valstu attīstības bankas un starptautiskās finanšu iestādes, kuras koordinē saskaņā ar centralizētu pārvaldības sistēmu, līdzīgi kā InvestEU programmā (68. apsvērums,

6. un 12. pants). Šīs uzticētās struktūras darbosies Komisijas tiešā uzraudzībā, un tām būs standarta revīzijas un ziņošanas pienākumi (2. panta 12. punkts, 25. pants un likumdošanas un finanšu pārskata 2. punkts).

- 53** Mēs uzskatām, ka Komisijai ir svarīgi pārskatīt, vai ierosinātā EKF struktūra novērš iepriekšējos [2015. gada Junkera Investīciju plāna Eiropai](#) trūkumus un vai EKF struktūra ir pietiekami stabila, lai pārvaldītu konstatētos riskus un maksimāli palielinātu ES finansiālā atbalsta pievienoto vērtību (sk. mūsu [īpašo ziņojumu 07/2025](#), kā arī [36.](#) punktu).

Svarīgi projekti visas Eiropas interesēs

- 54** Pēdējos gados ir izveidoti vairāki IPCEI jomās, uz kurām attiecas pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” un EKF četri politikas logi (58. apsvērums, 2. un 19. pants). [Īpašajā ziņojumā 15/2023](#) un [īpašajā ziņojumā 21/2024](#) mēs norādījām uz īpašām grūtībām, ar kurām IPCEI saskaras piekļuvē publiskajam finansējumam. Šajā sakarā mēs atzinīgi vērtējam Komisijas priekšlikumu nodrošināt papildu finansējumu IPCEI, kā arī turpmākiem projektiem, pamatojoties uz IPCEI rezultātiem, izmantojot EKF (19. pants). Tajā pašā laikā mēs uzskatām, ka Komisijai ir nepieciešams sniegt sīkāku skaidrojumu par to, kā tā nodrošinās, ka tās finansējums joprojām ir nediskriminējošs, ievēro vienlīdzīgas attieksmes nosacījumus un samazina tirgus kropļojumus.
- 55** Attiecībā uz IPCEI aizsardzības nozarē [mūsu īpašajā ziņojumā 10/2023](#) tika parādīts, ka dalība bija nevienmērīga dalībvalstīs, tāpēc mēs ieteicām Komisijai veikt pasākumus, lai risinātu šo problēmu. Šajā sakarā mēs atzīmējam, ka Komisijas priekšlikuma mērķis ir panākt plašāku ģeogrāfisko līdzdalību. Mēs atzinīgi vērtējam šo vērienīgo mērķi, kas risina arī mūsu [īpašajā ziņojumā 15/2023](#) [paustās bažas](#), [tomēr](#) uzsveram, ka ir jāievēro vispārējie izcilības, ietekmes un īstenošanas kritēriji, kuriem vajadzētu būt visa pētniecības un inovācijas finansējuma pamatā [32](#)(. punkts).

Finansēšanas mehānismi

- 56** Komisijas priekšlikumā ierosināts EKF izmantot visas finansēšanas iespējas, kas pieejamas saskaņā ar Finanšu regulu (12. pants). Priekšlikumā īpaša uzmanība pievērsta vienkāršotu izmaksu iespēju (SCO) izmantošanai, piemēram, vienreizējiem maksājumiem, kā arī maksājumiem, kas balstīti uz FNLTC pieeju. Tomēr mēs uzskatām, ka atsevišķos gadījumos vispiemērotākais finansēšanas mehānisms varētu nebūt SCO vai FNLTC, jo īpaši tāpēc, ka priekšlikumā nav sniegta sīkāka informācija par to, kā šīs maksājumu metodes tiks atlasītas vai piemērotas, atstājot īstenošanu noteikt turpmākās darba programmās.

- 57** Šajā sakarā mēs arī atgādinām savu novērtējumu par riskiem un iespējām, kas saistīti ar FNLTIC izmantošanu budžeta pareizai finanšu pārvaldībai (sk., piemēram, mūsu [2022. gada pārskatu](#) un [2024. gada pārskatu](#)). Tomēr atšķirībā no vienkāršotu izmaksu iespējām FNLTIC finansēšanas sistēma līdz šim ir izmantota ļoti ierobežotā veidā tikai trijās no četrpadsmit pašreizējām programmām, uz kurām attiecas EKF, galvenokārt konkrētiem pasākumu veidiem. Ņemot vērā mūsu iepriekšējos revīzijas secinājumus par Atvērto Atbalsta un Izstrādes instrumentu (RRF) (sk., piemēram, [apskats 03/2025](#) un [apskats 02/2025](#)), mēs ierosinām Komisijai rūpīgi izvērtēt, vai šī finansējuma iespēja ir piemērota lielākajai daļai ierosināto pētniecības un inovāciju izdevumu.
- 58** EKF ierosinātās regulas 20. pantā ir paredzētas paātrinātas izmaksu procedūras, pamatojoties uz iepriekšēju novērtēšanu un atliekot ierobežotas pārbaudes uz posmiem pēc piešķiršanas. Šāda pieeja ietver gan iespējas, gan riskus. Šajā sakarā mēs uzskatām, ka Komisijai ir svarīgi veikt rūpīgu riska novērtējumu un ieviest aizsardzības pasākumus, lai mazinātu un pārvaldītu identificētos riskus. Šajā kontekstā Komisijas priekšlikums attiecas uz *ex post* revīzijām un novērtējumiem, lai nodrošinātu pārskatatbildību. Tā arī ierosina ierobežot atbilstību iepriekš pārbaudītiem projektiem (piemēram, tiem, kam piešķirts “izcilības zīmogs” vai “konkurētspējas zīmogs”). Mūsu [īpašajā ziņojumā 07/2024](#) mēs brīdinām, ka *ex-post* pasākumi vien var nebūt pietiekami, lai novērstu šos riskus.

Programmas komiteja

- 59** Fakts, ka ir divi atsevišķi priekšlikumi (“Apvārsnis Eiropa” un EKF), ļauj noteikt skaidrākus pilnvarojumus un palielināt elastīgumu, katram instrumentam risinot atšķirīgus mērķus ar pielāgotu finansējumu. Tomēr tas rada arī sadrumstalotības risku, iniciatīvu pārklāšanos un administratīvās sarežģītības palielināšanos. Tas varētu negatīvi ietekmēt koordināciju un sinerģiju starp pētniecības, inovāciju un rūpniecības politiku ES ietvaros (sk. arī atzinumu 02/2026 par programmu “Apvārsnis Eiropa”, 44. punkts).
- 60** 83. pantā ir izklāstīta EKF komiteju struktūra, ko veido vispārējā komiteja un septiņas konkrētu nozaru apakškomitejas. Vēl ir jāizvērtē, vai šī struktūra efektīvi un lietderīgi nodrošinās politikas saskaņotību, koordināciju un regulāru informācijas apmaiņu (sk. arī atzinumu 02/2026 par pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, 44. punkts).
- 61** Turklāt Komisija ierosina izveidot dažādas padomdevējas struktūras, piemēram, EKF stratēģisko ieinteresēto personu padomi (14. pants), kosmosa un aizsardzības padomdevēju padomi (41. pants) un aizsardzības rūpniecības padomdevēju padomi (56. pants). Mēs aicinām Komisiju sīkāk precizēt šo struktūru uzdevumus un pienākumus un noteikt, kā tās mijiedarbosies konsultāciju un pārbaudes procedūrās, lai izvairītos no

nevajadzīgas pārvaldības sarežģītības un uzlabotu pārskatatbildību (sk. arī konkrēto komentāru [71.](#) punktā).

Snieguma satvars

- 62** Ierosinātās EKF programmas ziņošana, uzraudzība un izvērtēšana tiks veikta saskaņā ar darbības rezultātu satvaru attiecībā uz budžetu pēc 2027. gada, pamatojoties uz vienotu rādītāju kopumu. Tas ir ietverts [Komisijas priekšlikumā regulai, ar ko izveido budžeta izdevumu uzraudzības un izpildes sistēmu un citus horizontālus noteikumus Savienības programmām un darbībām](#), par kuru ERP sniedz atsevišķu atzinumu. Šajā saistībā mēs jau varam komentēt, ka lielākā daļa rādītāju, kas izklāstīti ierosinātā darbības rezultātu satvara [I pielikumā](#), attiecas uz iznākumiem (piemēram, atbalstīto uzņēmumu skaitu), nevis rezultātiem vai ietekmi.
- 63** Saskaņā ar EKF priekšlikumu Komisijai katru gadu ir jāziņo par to, kā EKF izdevumi ir veicinājuši tās politikas mērķu sasniegšanu (tiesību akta un finanšu pārskats, paskaidrojuma raksta 2.1. un 5. punkts). Šajā sakarā mēs jau tagad vēlamies norādīt, ka EKF uzraudzības datu kvalitāte un uzticamība lielā mērā būs atkarīga no uzticētajām iestādēm (EIB, NPB, IFI) un dalībvalstīm, jo ierosinātajā tekstā nav paredzēts saistošs neatkarīgs pārbaudes mehānisms, kā to prasa tiesību akti. Tomēr neatkarīgi no tā, vai datus ir paziņojušas trešās personas, mēs uzskatām, ka Komisija uzņemas galīgo atbildību par informācijas sniegšanu budžeta lēmējīestādēm par darbības rezultātiem.
- 64** Visbeidzot, mēs atzīmējam, ka Komisija plāno programmas perioda laikā sagatavot īstenošanas ziņojumu un ex-post novērtējumu saskaņā ar Finanšu regulas 34. pantu (sk. paskaidrojuma rakstu, 5. iedaļu, likumdošanas, finanšu un digitālo paziņojumu, 2. iedaļu “Pārvaldības pasākumi” un Rezultātu regulas 10. pantu). Tomēr šie Komisijas pienākumi nav skaidri izklāstīti ierosinātās EKF regulas tekstā.

Atbilstība, pareiza finanšu pārvaldība, pārredzamība, atbildība un izdevumu izsekojamība

- 65** Ierosinātās EKF regulas 10. pants paredz, ka programma tiek īstenota saskaņā ar [ES Finanšu regulu](#). Tas nozīmē, ka līdzekļiem jābūt izsekojamiem, izmantojot saistības, maksājumus un grāmatvedības uzskaiti, kā arī tiem jābūt pakļautiem Komisijas iekšējās kontroles sistēmai un uzraudzībai, ko veic revīzijas un krāpšanas apkarošanas struktūras, piemēram, Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) un Eiropas Prokuratūra (EPPO).

- 66** Salīdzinājumā ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” ir sagaidāms, ka EKF plašāk izmantos dažādās piegādes un finansēšanas sistēmas, kas paredzētas regulas projektā, un biežāk izmantos inovatīvas pieejas, piemēram, pirmskonkurences iepirkumu vai FNLTC. Tas rada jaunus un papildu atbilstības riskus, sk. [57.](#) punktu. Lemjot par EKF piešķiršanas un finansēšanas sistēmām, būtu jāņem vērā revīzijas secinājumi, kas iekļauti mūsu gada pārskatos, un vispārējā budžeta, aģentūru un kopuzņēmumu atbrīvojuma no atbildības procesa rezultāti pēdējos gados (sk. arī atzinumu 02/2026 par programmu “Apvārsnis Eiropa”, 48.–51. punkts).
- 67** Tomēr neatkarīgi no tā, kuras īstenošanas un finansēšanas iespējas galu galā tiek izmantotas, mēs vēlamies uzsvērt, cik svarīgi ir nodrošināt apmierinošu atbilstības, pārredzamības, pārskatatbildības un izsekojamības līmeni, kā arī pareizu finanšu pārvaldību attiecībā uz to, kā līdzekļi tiek izlietoti. Kā jau minējām mūsu [apskatā 03/2025](#), Komisijas nodoms vienkāršot ES finanšu pārvaldību nedrīkst notikt uz atbildības rēķina.
- 68** Ierosinātās regulas 12. panta 12. punkts ļauj izbeigt darbību, ja maz ticams, ka tās mērķi tiks sasniegti vispār vai noteiktajos termiņos, vai ja darbība ir zaudējusi savu politisko nozīmi. Mēs uzskatām, ka Komisijai būtu jāsniedz sīkāka informācija par procedūru, kas jāievēro šādos gadījumos.
- 69** Uz EKF maksājumiem attiecas arī [Tiesiskuma nosacījumu regula](#), kas ļauj apturēt vai samazināt maksājumus, ja tiesiskuma pārkāpumi ietekmē ES budžeta finanšu pārvaldību. Tomēr, kā mēs uzsvērām mūsu [īpašajā ziņojumā 03/2024](#) un mūsu [apskatā 02/2024](#), nosacītības mehānisma darbības joma ir šaura un tā piemērošana saskaras ar politiskām problēmām. Šajā sakarā mēs uzskatām, ka Komisijai būtu sīkāk jāprecizē, kā šie nosacījumi tiks piemēroti saskaņā ar EKF.
- 70** [ES Finanšu regula](#) ļauj apturēt, samazināt vai atgūt maksājumus, ja tiek konstatēti pārkāpumi, krāpšana vai neatbilstība ES un valsts tiesību aktiem. Regulas 33. panta 4. punktā ir skaidri noteikts, ka Komisija var samazināt vai apturēt maksājumus, ja netiek sasniegti gaidāmie rezultāti. Tas ir saskaņots ar proporcionalitātes principiem finanšu korekcijās. Šos pasākumus var īstenot gan Komisija, gan pilnvarotās vienības. Tomēr priekšlikumā nav noteiktas īpašas proporcionalitātes vai atgūšanas robežvērtības, kuras tā vietā balstās uz īstenošanas noteikumiem un *ex post* revīzijām, kas var aizkavēt atklāšanu un atgūšanu.

Mūsu revīzijas pilnvaras

- 71** Ierosinātais regulējums ir reglamentēts ar [LESD](#) un [ES Finanšu regulu](#), kas ERP piešķir plašas pilnvaras revidēt visu ES ieņēmumu un izdevumu pareizību, kā arī visu ES politikas jomu un

programmu pareizu finanšu pārvaldību. [LESD](#) 287. pants un [Eiropas Savienības Finanšu regulas](#) 63. panta 2. punkta d) apakšpunkts, 129. pants, 211. panta 6. punkts, 223. panta 4. punkta c) apakšpunkts, 261. panta 2. punkts un 263. panta 3. punkta 5. apakšpunkts pilnvaro ERP pārbaudīt līdzekļus, kurus ES pārvalda tieši, un tos, kurus īsteno netieši, izmantojot tādas struktūras kā EIB un valstu attīstības bankas. Šīs tiesības attiecas arī uz EKF līdzekļu galasaņēmējiem, nodrošinot visaptverošu pārraudzību.

- 72** Kā jau minēts mūsu [atzinumā 02/2024](#), jebkuriem Komisijas parakstītiem deleģēšanas nolīgumiem būtu jānodrošina arī mūsu revīzijas tiesības. Tādējādi līgumos ar pilnvarotajām iestādēm būtu jāiekļauj revīzijas klauzulas un būtu jāizvairās no ārpusbudžeta mehānismu izveides, kas iepriekš ir apgrūtinājuši revīzijas pilnvaras (sk. arī īpašo komentāru [79.](#) punktā).

Konkrēti komentāri

- 73 Paskaidrojuma raksta 5. punkts.** Attiecībā uz budžeta garantiju un finanšu instrumentiem priekšlikumā ir noteikts, ka novērtēšana jāveic saskaņā ar Komisijas labākas regulēšanas pamatnostādņem un tā balstīsies uz rādītājiem, kas ir saistīti ar programmas mērķiem (paskaidrojuma raksts, 5. punkts, “Citi elementi” – “Īstenošanas plāni un uzraudzības, novērtēšanas un ziņošanas kārtība”). Tomēr priekšlikumā nav ierosināta metodika, lai *ex post* novērtētu, vai saskaņā ar instrumentu mobilizētie ieguldījumi patiešām ir bijuši papildu ieguldījumi, citiem vārdiem sakot, vai publiskie līdzekļi ir veicinājuši ieguldījumus, kas citādi nebūtu veikti. Mēs jau iepriekš esam ieteikuši Komisijai izstrādāt un piemērot metodiku mobilizēto investīciju papildināmības novērtēšanai, jo īpaši, lai novērstu investīciju nepietiekamību (sk. [īpašo ziņojumu 07/2025](#)).
- 74 43. apsvērums** EKF priekšlikuma 43. apsvērums vispārīgi atsaucas uz atbilstību Finanšu noteikumiem, kas piemērojami ES vispārējam budžetam, tostarp noteikumiem par krāpšanas apkarošanu, revīziju un kontroli, un nosaka OLAF, EPPO un ERP lomu. Tomēr nav atsaucies uz regulas 4. panta izmantošanu, kurā izklāstīti nosacījumi pasākumiem ES budžeta aizsardzībai, izmantojot EKF specifiskus izraisītājmehānismus. Tajā nav arī atsaucies uz pastiprinātu ziņošanu vai pārraudzību.
- 75 5. pants. Papildu resursi un 6. pants. Alternatīvs, kombinēts un kumulatīvs finansējums:** Regulā ir noteikti četri plaši politikas virzieni (3. panta 2. punkts, konkrētie mērķi), kas aptver jomas, kuras pārklājas ar programmu “Apvārsnis Eiropa” un Inovāciju fondu. Tā mērķis ir panākt maksimālu ietekmi, saskaņojot finanšu instrumentus ar ES stratēģiskajiem mērķiem un samazinot dublēšanos. Tomēr, lai gan priekšlikumā ir atsauce uz “sinerģijām un papildināmību no plānošanas līdz īstenošanai” (kopsavilkums, “Saskanība ar spēkā esošajiem politikas noteikumiem konkrētajā politikas jomā”), nav ierosināti nekādi operatīvi aizsardzības pasākumi, lai izvairītos no dubultas finansēšanas vai pilnvaru koordinācijas īstenošanas līmenī.

76 6. pants. Alternatīvs, kombinēts un kumulatīvs finansējums Regulas 6. pantā noteikts, ka piešķiršanas procedūras saskaņā ar EKF var veikt kopā tiešā vai netiešā pārvaldībā ar dalībvalstīm, ES iestādēm, trešām valstīm un starptautiskām organizācijām. Lai gan tā ir iespēja apvienot publisko finansējumu no dažādiem avotiem un pārvarēt sadrumstalotību, tā var arī palielināt sarežģītību un revīzijas riskus.

77 11. pants. Trešo valstu līdzdalība EKF pasākumos. 11. panta 2. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka asociācijas nolīgumos ar trešām valstīm par programmas dalību EKF ir “jāgarantē Savienības tiesības nodrošināt pareizu finanšu pārvaldību un aizsargāt tās finanšu intereses”. Lai nepārprotami precizētu, ka tas ietver pilnīgu piekļuves tiesību nodrošināšanu, jo īpaši ERP, mēs ierosinām minētā noteikuma 3. punktā pievienot vārdus “Komisijai, EPPO, OLAF un Eiropas Revīzijas palātai” pēc vārdiem “d) apakšpunkta nolūkos trešā valsts piešķir vajadzīgās tiesības un piekļuvi, kas prasīta saskaņā ar Regulām (ES, Euratom) 2024/2509 un (ES, Euratom) Nr. 883/2013”. Šāds papildinājums arī precizētu un apstiprinātu ERP tiesības piekļūt klasificētai informācijai. 13. panta “Noteikumu par klasificētu informāciju un sensitīvu informāciju piemērošana” 4. punktā ir noteikts, ka “Savienības iestādēm (..), kas iesaistītas Savienības budžeta izpildē, ir piekļuve informācijai, tostarp klasificētai informācijai, kas vajadzīga, lai veiktu (..) pārbaudes, pārskatīšanas, revīzijas un izmeklēšanas”. Šis noteikums principā nodrošina, ka ERP var piekļūt sensitīviem datiem, ievērojot aizsardzības pasākumus attiecībā uz klasificētu informāciju. Tomēr tādās sensitīvās nozarēs kā aizsardzība un kosmos (44.–55., 57.–78. pants), kurās valsts, kas nav ES dalībvalsts, piedalās programmā saskaņā ar starptautisku nolīgumu, ir svarīgi nodrošināt, ka valsts, kas nav ES dalībvalsts, piešķir līdzvērtīgas revīzijas tiesības un piekļuvi ERP, kā arī EPPO un OLAF. Tāpēc mēs iesakām paplašināt 11. panta 3. punktu, lai nodrošinātu, ka nolīgumos ar trešām valstīm tiek paredzētas šādas revīzijas tiesības un piekļuve, ļaujot ERP pilnībā īstenot savas pilnvaras.

78 14., 41. un 56. pants, ar ko ievieš pārvaldības un konsultatīvās padomes: Attiecībā uz atbalstu aizsardzības rūpniecības politikai priekšlikumā ir noteiktas trīs pārvaldības struktūras:

- Stratēģiskā ieinteresēto personu padome (14. pants);
- Kosmosa un aizsardzības konsultatīvā padome (41. pants);
- Aizsardzības rūpniecības konsultatīvā padome (56. pants).

Tomēr priekšlikumā nav sniegts sīkaks skaidrojums par šo iestāžu pienākumiem un savstarpējo koordināciju. Tāpēc mēs uzskatām, ka Komisijai būtu jāprecizē piemērojamā pārvaldības un pārskatatbildības kārtība.

79 18. pants – 18. pants pieļauj atkāpes no Finanšu regulas 196. panta 2. punkta, atļaujot finansējumu ar atpakaļejošu spēku “vajadzības gadījumā” tādu ražošanas projektu īstenošanai, kas ir būtiski vispārējam noturības mērķim. Nosacījums “vajadzības gadījumā” ir plašs un var izraisīt nevienlīdzīgu piemērošanu. Atšķirībā no 20. panta, kurā noteikti nosacījumi atkāpēm, kas attiecas uz paātrinātām un mērķtiecīgām darbībām konkurētspējas veicināšanai, 18. pantā noteikts, ka darba programmās vai dokumentos, kas saistīti ar piešķiršanas procedūru, tiks noteikti papildu kritēriji, lai nodrošinātu, ka atbalsts ir nepieciešams un samērīgs. Komisijai būtu jāapsver, vai daži no šiem aspektiem būtu jāprecizē pašā juridiskajā pamatā. Turklāt mēs atgādinām, ka šāda iespēja ietver arī liekās palīdzības un ierobežotas papildināmības risku, jo tā ļauj atbalstīt darbības, kas jau bija sāktas bez ES finansiālā atbalsta.

80 20. pants. Paātrinātas un mērķtiecīgas darbības konkurētspējas nodrošināšanai: Elastība ir minēta vispārīgi (piemēram, 4. apsvērumā), un 20. pants arī skar elastību, galvenokārt ar noteikumiem par vienkāršotām piešķiršanas procedūrām. Tas arī ļauj paātrināt izmaksas, pārdaļot neizlietotos līdzekļus, ko reglamentē plašāki DFS noteikumi, nevis konkrētie ar inovāciju saistītie noteikumi, kas ietverti ierosinātajā regulā. Priekšlikumā ir iekļauti arī kvalitatīvi kritēriji (steidzama/imperatīva sabiedrības interese), bet kvantitatīvi vai automātiski kritēriji (piemēram, budžeta griesti, izmantošanas sliekšņi, standarta pārdales kritēriji) nav iekļauti. Attiecībā uz ziņošanu regulārajos uzraudzības un izvērtēšanas ziņojumos tiks iekļauta vispārējā programmas veiktspēja. Tomēr nav skaidri noteikta prasība par standartizētu ziņošanu par elastīguma izmantošanu (piemēram, kad tiek piemērots 20. pants, starp politikas jomām pārdaļītās summas, salīdzinājums starp DFS pozīcijām/gadiem). Mēs uzskatām, ka šis struktūras trūkums var arī kavēt finanšu plānošanas pārredzamību un paredzamību.

81 39. pants – Īpašas darbības digitālās līderības politikas atbalstam Lai gan priekšlikuma 39. pantā ir ietverta detalizēta informācija par konkrētām tehnoloģijām un projektu veidiem, kuriem vajadzētu būt finansēšanas prioritātei, joprojām nav skaidrs, uz kāda pamata šīs prioritārās jomas ir noteiktas.

82 25. panta 3. punkts – “Īstenošanas partneru kopiena”: Lai gan tekstā ir noteikts, ka “īstenošanas partneru kopienā” privāttiesību subjekti var saņemt finanšu garantijas, „kas ir ierobežotas līdz Savienības atbalsta maksimālajam apjomam” (25. panta 3. punkts), tajā nav paskaidrots, kā šie ierobežojumi tiks noteikti, piemēroti vai uzraudzīti praksē. Tajā arī nav izklāstīta skaidra metodika vai kritēriji garantijas sadalei starp īstenošanas partneriem.

Šo atzinumu Revīzijas palāta pieņēma 2025. gada 11. decembra sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā –

Tony Murphy
priekssēdētājs

Pielikumi

I pielikums. – Šajā atzinumā minēto ERP publikāciju saraksts

Gada pārskats par ES budžeta izpildi – 2020.–2024. finanšu gads

Gada ziņojums par ES aģentūrām attiecībā – 2020.–2024. finanšu gads

Gada ziņojums par ES kopuzņēmumiem – 2020.–2024. finanšu gads

Īpašais ziņojums 03/2019. Eiropas Stratēģisko investīciju fonds — jārikojas, lai ESIF darbotos pilnīgi sekmīgi

Īpašais ziņojums 06/2021. “Kohēzijas politikas finanšu instrumenti 2007.–2013. gada perioda slēgšanas laikā: pārbaudes darbam kopumā ir labi rezultāti, tomēr palikušas dažas kļūdas”

Īpašais ziņojums 07/2021. “Eiropas Savienības kosmosa programmas “Galileo” un “Copernicus”: pakalpojumu sniegšana ir uzsākta, taču to izmantošanai vajadzīgi turpmāki stimuli”

Īpašais ziņojums 03/2022. “5G ierīkošana Eiropas Savienībā: tīklu ieviešana kavējas, turklāt drošības jautājumi joprojām nav atrisināti”

Īpašais ziņojums 15/2022. Pasākumi ar mērķi paplašināt dalību pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” bija labi izstrādāti, bet ilgtspējīgas pārmaiņas galvenokārt būs atkarīgas no valsts iestāžu centieniem

Īpašais ziņojums 23/2022. “Sinēģijas starp pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem: pilns potenciāls vēl nav izmantots”.

Īpašais ziņojums 05/2023: “ES finanšu vide – sadrumstalots veidojums, kam nepieciešama turpmāka vienkāršošana un pārskatatbildība”

Īpašais ziņojums 10/2023. “Sagatavošanas darbība aizsardzības pētniecībai: dažas atziņas ir gūtas, tomēr laika ierobežojumu un nebūtisko rezultātu dēļ tās potenciāls kļūt par izmēģinājuma vidi nolūkā palielināt ES aizsardzības izdevumus ir neliels”

Īpašais ziņojums 15/2023. “ES rūpniecības politika akumulatoru jomā: nepieciešams jauns stratēģisks impulss”

Īpašais ziņojums 03/2024. “Tiesiskums Eiropas Savienībā: labāks regulējums ES finanšu interešu aizsardzībai, taču riski saglabājas”

Īpašais ziņojums 07/2024. “Komisijas sistēmas nepareizu ES izdevumu atgūšanai: iespējams atgūt vairāk un ātrāk”

Īpašais ziņojums 8/2024. Stingrāka pārvaldība un lielāki, mērķtiecīgāki ieguldījumi ir būtiski turpmākai virzībai

Īpašais ziņojums 11/2024. ES rūpniecības politika atjaunīgā ūdeņraža jomā: tiesiskais regulējums lielākoties ir pieņemts – laiks noskaidrot reālo situāciju

Īpašais ziņojums 21/2024. Valsts atbalsts krīzes laikā: ātra reaģēšana, bet ir trūkumi Komisijas veiktajā uzraudzībā un nepilnības sistēmā ES rūpniecības politikas mērķu atbalstam

Īpašais ziņojums 22/2024. “Dubulta finansēšana no ES budžeta: kontroles sistēmām trūkst svarīgu elementu, kas mazinātu ar izmaksām nesaistītā ANM finansēšanas modeļa paaugstināto risku”

Īpašais ziņojums 07/2025. “Eiropas Stratēģisko investīciju fonds: ievērojami palīdzējis novērst investīciju nepietiekamību, bet līdz 2022. gada beigām nebija pilnībā sasniegts mērķis reālajā ekonomikā piesaistīt 500 miljardu EUR”

Īpašais ziņojums 12/2025. ES stratēģija mikroshēmu jomā: stratēģijas īstenošanā atzīmējams progress, bet ar Mikroshēmu aktu droši vien nepietiks, lai sasniegtu pārāk vērienīgo digitālās desmitgades mērķrādītāju

Īpašais ziņojums 13/2025. Atveseļošanas un noturības mehānisma atbalsts digitālās pārkārtošanās īstenošanai ES dalībvalstīs: neizmantota iespēja stratēģiskai virzībai, kas nodrošinātu digitālās vajadzības

Īpašais ziņojums 18/2025. ES budžeta elastība: jāva risināt neparedzētas problēmas, bet regulējums ir pārāk sarežģīts

Īpašais ziņojums 24/2025. Finanšu instrumenti kohēzijas politikā – daļēji realizēta līdzekļu atjaunojama izmantošana

Atzinums 02/2024 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Aizsardzības industrijas programmu un pasākumu satvaru aizsardzības ražojumu savlaicīgas pieejamības un piegādes nodrošināšanai (*EAI/P*)

Atzinums 02/2025 par kohēzijas politikas regulu starpposma pārskatīšanu

Apskats 02/2024. Komisijas ziņojumi par tiesiskumu

Apskats 03/2025. Iespējas daudzgadu finanšu shēmai pēc 2027. gada

Apskats 05/2025. Viedās specializācijas stratēģijas ES

Informatīvais dokuments (2018. gada februāris). “ES finanšu nākotne un vajadzību pārskatīt ES budžeta darbību”

II pielikums. – Vispārīga informācija

- 01** EKF ir daļa no Eiropas Komisijas stratēģijas, kuras mērķis ir stiprināt Eiropas ilgtermiņa konkurētspēju, tehnoloģisko suverenitāti un noturību laikā, kad rodas ģeopolitiskas, ekonomiskas un vides problēmas.
- 02** Priekšlikums apvienotu 14 esošās izdevumu programmas vienā sistēmā, lai racionalizētu darbības un palielinātu ES fondu ietekmi. EKF ir izstrādāts, lai atbalstītu investīcijas stratēģiskās nozarēs, tostarp tīrās tehnoloģijās, “dziļajās tehnoloģijās”, kritiski svarīgās izejvielās un neto nulles emisiju rūpniecībā, tādējādi veicinot ES konkurētspēju un inovāciju.
- 03** EKF ir plašs juridiskais pamats: papildus Līguma par Eiropas Savienības darbību ([LESD](#)) 173. pantam, kas veicina rūpniecības konkurētspēju, tā pamatā ir arī 43. panta 2. punkts, 168. panta 5. punkts, 172. panta pirmā daļa, 175. panta pirmā daļa, 182. panta 4. punkts, 183. pants saistībā ar 188. panta otro daļu, 189. panta 2. punkts, 192. panta 1. punkts, 194. panta 2. punkts, 212. panta 2. punkts un 322. panta 1. punkts, lai aptvertu un integrētu tādu iepriekš nošķirtu programmu spektru kā, piemēram, ES kosmosa programma, aizsardzības pētniecība un veselība.

III pielikums. – Ierosinātās EKF galvenās iezīmes

Darbība	Pašreizējā DFS 2021.–2027. gadam elastība	Ierosinātie EKF mehānismi	Paredzamā ietekme (saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju)
Programmu skaits	14 atsevišķas programmas konkurētspējas, pētniecības, kosmosa, aizsardzības, veselības, vides un klimata, digitālās jomas jomā	Vienots Eiropas konkurētspējas fonds (EKF) , kas apvieno visu vienā sistēmā	Novērst sadrumstalotību; viens juridiskais pamats, nevis daudzi
Noteikumu grāmatas un atbilstība	Katrai programmai ir savs juridiskais pamats, dalības noteikumi, atbilstības noteikumi un ziņošanas pienākumi	Vienots noteikumu kopums visiem politikas virzieniem un instrumentiem	Samazina tiesību aktu pārklāšanos un konfliktus, saglabājot Finanšu regulā paredzēto elastīgumu kā galveno noteikumu kopumu, ko papildina mērķtiecīgi EKF noteikumi. Vienkāršo atbilstību, palielina tiesisko noteiktību un ļauj ES sniegt dinamiskāku un mērķtiecīgāku atbalstu.
Elastība	Elastība balstās uz horizontāliem instrumentiem: Elastīguma instruments, solidaritātes un ārkārtas palīdzības rezerves fonds, vienotais starpības instruments utt.	Elastība, kas iestrādāta EKF , izmantojot politikas logus un instrumentu kopumu (dotācijas, aizdevumi, kapitāls, garantijas, finansējuma apvienošana)	Mazāka atkarība no horizontālajiem DAPR instrumentiem; paredzamāka nozaru elastība.

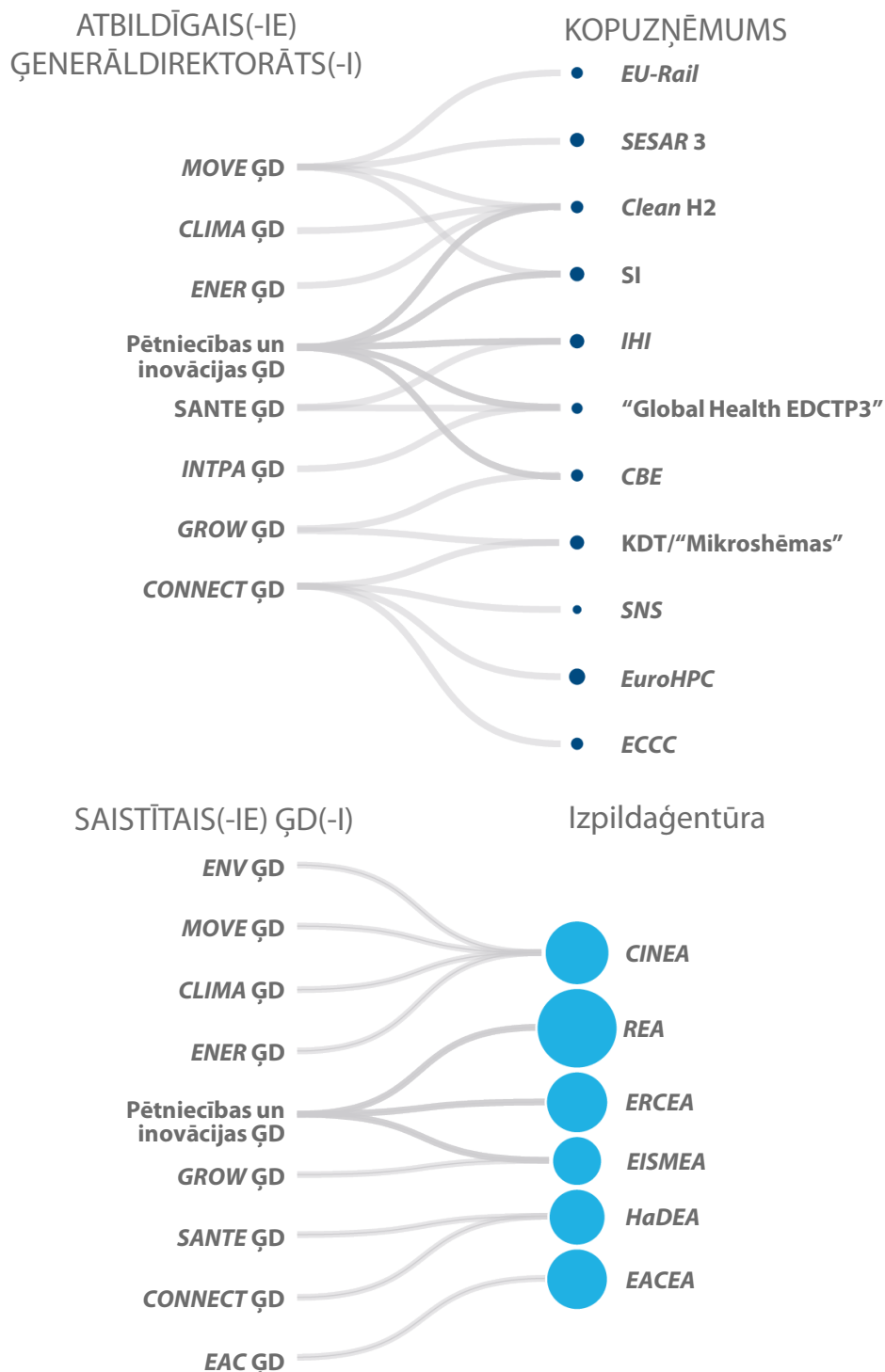
Darbība	Pašreizējā DFS 2021.–2027. gadam elastība	Ierosinātie EKF mehānismi	Paredzamā ietekme (saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju)
	Īpašo DFS rezervju izmantošana, <i>ad hoc</i> papildinājumi (piemēram, REPowerEU, Ukrainas instruments). Bieži vien politiski lēna	20. panta paātrinātā procedūra: paātrināta apstiprināšana un izmaksa saskaņā ar stingriem nosacījumiem (steidzamas/sevišķi svarīgas sabiedrības intereses).	Izveido elastīgu reaģēšanas mehānismu EKF ietvaros.
Ieņēmumu pārdale	Pārejas starp programmām ir jāapstiprina Padomei/Parlamentam; vidusposma pārskatīšana.	Politikas logi ļauj pārdalīt līdzekļus starp nozarēm	Ātrāka līdzekļu pārdale EKF ietvaros, bez nepieciešamības pārskatīt DFS
Finanšu instrumenti	Sadalīts pa dažādām programmām (InvestEU, Eiropas Aizsardzības fonds, pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” finansiālais atbalsts utt.), un katrai no tām ir savi noteikumi.	Vienota EKF rīkkopa: dotācijas, iepirkums, aizdevumi, garantijas, pašu kapitāls, apvienošana – tie visi ir vienotā pārvaldībā.	izvairās no dublēšanās, maksimāli izmanto sviras efektu, vienas pieturas aģentūra.
Pārvaldība	Visām integrētajām programmām nepieciešama īpaša pārvaldības kārtība.	Vienots noteikumu kopums un komitejas procedūra, vienots EKF instrumentu kopums.	Novērst sadrumstalotību un veicināt lielāku pārredzamību un pareizu finanšu pārvaldību.

IV pielikums. – Esošās programmas, kuras ierosināts integrēt EKF

Programma	Tiesību akts	Saistība ar EKF
“Apvārsnis Eiropa”	Regula (ES) 2021/695	Paliek atsevišķa, bet daļēja koordinācija, ko veic EKF (izmantojot kopīgas darba programmas „sadarbības pētniecībai” saskaņā ar programmu „Apvārsnis Eiropa” četrās politikas jomās); vienots noteikumu kopums.
Inovāciju fonds	COM deleģētā regula (ES) 2019/856	Joprojām ir atsevišķs instruments, bet “EKF nodrošina saskaņotību ar (...) Inovāciju fondu” (EKF 10.–11. apsvērums).
InvestEU	Regula (ES) 2021/523	Integrēts EKF
Eiropas kosmosa programma	Regula (ES) 2021/696	Integrēts EKF
Eiropas Aizsardzības fonds	Regula (ES) 2021/697	Integrēts EKF
Programma “Digitālā Eiropa”	Regula (ES) 2021/694	Integrēts EKF
“ES – veselībai”	Regula (ES) 2021/522	Integrēts EKF
Savienības drošā savienojamība (IRIS ²)	Regula (ES) 2023/588	Integrēts EKF
Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments	Regula (ES) 2021/1153	Digitālais komponents pārcelts uz EKF; pārējais paliek atsevišķs.
Vienotā tirgus programma	Regula (ES) 2021/690	MVU sadaļa pārcelta uz EKF; pārējā daļa paliek atsevišķa
Programma “LIFE”	Regula (ES) 2021/783	Daļēji integrēts EKF, pārējā daļa no Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fonda
Eiropas Aizsardzības industrijas programma	Regulas priekšlikums, COM(2024) 150 final.	Integrēts EKF

Programma	Tiesību akts	Saistība ar EKF
Munīcijas ražošanas atbalsta akts	Regula (ES) 2023/1525	Integrēts EKF (ar EAIP starpniecību)
instrumentis Eiropas aizsardzības industrijas stiprināšanai, izmantojot kopīgu iepirkumu	Regula (ES) 2023/2418	Integrēts EKF (ar EAIP starpniecību)

V pielikums. – Kopuzņēmumi, tostarp pielīdzināmās struktūras un izpildaģentūras ES 2021.–2027. gada budžeta periodā

Piezīme: apļa lielums atbilst vienību darbinieku skaitam 2024. finanšu gadā.

Avots: Regula (ES) 2021/2085; Regula (ES) 2021/887; Regula (ES) 2023/1782 un ERP.

Saīsinājumi

Saīsinājums	Definīcija/skaidrojums
“Apvārsnis Eiropa”:	Pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”
ANM:	Atveseļošanas un noturības mehānisms
DEFIS ĢD:	Aizsardzības, rūpniecības un kosmosa ģenerāldirektorāts
DFS:	Daudzgaļu finanšu shēma
EAA:	Eiropas Aizsardzības aģentūra
EAF:	Eiropas Aizsardzības fonds
EAIP:	Eiropas Aizsardzības industrijas programma
EDIRPA:	Instrumenti Eiropas aizsardzības industrijas stiprināšanai, izmantojot kopīgu iepirkumu
EIB	Eiropas Investīciju banka
EISI:	Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments
EKF:	Eiropas Konkurētspējas fonds
EPPO	Eiropas Prokuratūra
ERP:	Eiropas Revīzijas palāta
ES	Eiropas Savienība
ESIF:	Eiropas Stratēģisko investīciju fonds
EST:	Eiropas Savienības Tiesa
FNLTC:	Ar izmaksām nesaistīts finansējums
FR:	Finanšu regula
IPCEI:	Svarīgi projekti visas Eiropas interesēs
ĪZ:	(Eiropas Revīzijas palātas) Īpašais ziņojums
KĀDP:	Kopējā ārpolitika un drošības politika
KDAP:	Kopējā drošības un aizsardzības politika
LES	Līgums par Eiropas Savienības darbību
MVU:	Mazie un vidējie uzņēmumi
OLAF:	Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai
R&D:	Pētniecība un izstrāde
RTD ĢD:	Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts
SAFE:	Rīcība Eiropas drošības labā

Saīsinājums	Definīcija/skaidrojums
SCO:	Vienkāršotas izmaksu opcijas
VRP:	Valsts un reģionālie partnerības plāni

Glosārijs

Termins	Definīcija/skaidrojums
Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM):	Eiropas Savienības instruments NextGenerationEU ietvaros, kas dalībvalstīm sniedz uz darbības rezultātiem balstītu finansiālu atbalstu reformām un investīcijām.
Budžeta elastība:	Mehānisms, kas ļauj Komisijai pārdalīt apropriācijas starp programmām, politikas logiem vai gadiem DFS maksimālo apjomu ietvaros, lai reaģētu uz prioritāšu izmaiņām.
Daudz gadu finanšu shēma (DFS):	Septiņu gadu finanšu plāns, kurā noteiktas maksimālās gada summas katrai ES izdevumu jomai un nodrošināta budžeta disciplīna.
Eiropas Aizsardzības fonds:	Esošā ES programma, kas atbalsta sadarbību aizsardzības pētniecības un spēju attīstības jomā, integrēta EKF saskaņā ar 2028.–2034. gada DFS.
Eiropas Aizsardzības industrijas programma (EAIP):	Iepriekšējā iniciatīva, kas atbalsta ES aizsardzības rūpniecības bāzi un sagatavotību, kuras daļas aizstās EKF.
Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF):	Komisijas dienests, kas veic administratīvās izmeklēšanas par krāpšanu, korupciju un pārkāpumiem, kas ietekmē ES budžetu.
Eiropas Konkurētspējas fonds (EKF):	Ierosinātā regula [COM(2025) 642 final], ar ko 2028.–2034. gada DFS konsolidē vairākus ES konkurētspējas, rūpniecības un aizsardzības instrumentus.
Eiropas Prokuratūra (EPPO):	Neatkarīga ES iestāde, kas atbild par noziegumu, kas skar Savienības finanšu intereses (FIA noziedzīgi nodarījumi), izmeklēšanu un kriminālvajāšanu.
Eiropas Stratēģisko investīciju fonds:	2015. gada Investīciju plāna Eiropai ("Junkera plāns") pamatinstrumenti, kas izmantoja ES budžeta garantijas, lai mobilizētu privātās investīcijas.
Finanšu regula:	Vispārīgs regulējums, kas nosaka ES budžeta izpildes principus un procedūras.
Kopējā ārpolitika un drošības politika (KĀDP):	Satvars, kas reglamentē ES ārējo darbību drošības un aizsardzības jautājumos, kas definēts LES V sadaļā.
Kopējā drošības un aizsardzības politika (KDAP):	KĀDP operatīvā dimensija, kas aptver kopīgas aizsardzības iniciatīvas, misijas un spēju attīstību.
Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD):	ES pamatlīgums, kurā noteiktas institucionālās kompetences, tostarp ERP kompetences (287. pants), un budžeta noteikumi (310.–325. pants).
Mazais un vidējais uzņēmums (MVU):	Uzņēmums, kurā nodarbinātas mazāk nekā 250 personas un kura gada apgrozījums ir mazāks par 50 miljoniem EUR vai kura bilances kopsumma ir mazāka par 43 miljoniem EUR.
Pareiza finanšu pārvaldība:	Princips, kas noteikts Finanšu regulas 33. pantā un kas prasa izmantot ES līdzekļus saskaņā ar saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principiem.

Termins	Definīcija/skaidrojums
Svarīgi projekti visas Eiropas interesēs (IPCEI):	Pārrobežu rūpniecības projekti, kas atbrīvoti no valsts atbalsta ierobežojumiem saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ņemot vērā to stratēģisko nozīmi ES līmenī.
Tiesiskuma nosacījums:	Mehānisms, kas sasaista ES budžeta izmaksas ar tiesiskuma ievērošanu saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2020/2092.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2026

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamās privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

Vāka lapa – © butenkow / stock.adobe.com.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

HTML	ISBN 978-92-849-6364-5	ISSN 2812-2887	doi:10.2865/2884337	QJ-01-25-064-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6365-2	ISSN 2812-2887	doi:10.2865/0412592	QJ-01-25-064-LV-N

KĀ ATSAUKTIES

Eiropas Revīzijas palātas [atzinums 01/2026](#) “ par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Konkurētspējas fondu (“EKF”), tai skaitā īpašo programmu pētniecības un inovācijas darbībām aizsardzības jomā, atceļ Regulas (ES) 2021/522, (ES) 2021/694, (ES) 2021/697, (ES) 2021/783 un groza Regulas (ES) 2021/696, (ES) 2023/588, (ES) [EAIP] (SEC(2025) 555 final; SWD(2025) 555 final; SWD(2025) 556 final)”, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026. gads.

Šis atzinums, kas sniegts saskaņā ar LESD 322. panta 1. punktu, kurā paredzēts, ka Eiropas Revīzijas palāta tiek konsultēta par priekšlikumiem, kas saistīti ar ES finanšu noteikumiem un instrumentiem, attiecas uz ierosināto jauno regulu par Eiropas Konkurētspējas fondu, ko sākotnēji Eiropas Komisija iesniedza 2025. gada 16. jūlijā.

Šā atzinuma mērķis ir sniegt apsvērumus par priekšlikuma izstrādi, pārvaldību, darbības rezultātu satvaru un finanšu kontroles pasākumiem. Tā mērķis ir palīdzēt nodrošināt, ka nākotnes programma veicina pareizu finanšu pārvaldību, pārskatatbildību un Eiropas pievienoto vērtību ES pētniecības un inovācijas politikā.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact

Timekļa vietne: eca.europa.eu

Sociālie mediji: @EUauditors

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs